

Ο Αχελώος είναι ο ένατος από τους 25 ποταμούς που ο Ησίοδος ονομάζει ανάμεσα στους 3.000 γίους του Ωκεανού. Πρώτος είναι ο τεράστιος

Νείλος

, με δεύτερο τον μπερμπάντη

Αλφειό

. Όμως, ο πιο ξακουστός για τα κατορθώματά του ποταμός είναι ο Αχελώος, που αναφέρεται και ως ο βασιλιάς ανάμεσα στα αδέρφια του. Ο Όμηρος τον θεωρεί πρώτο και τον τοποθετεί πριν και από τον Ωκεανό.

Με το όνομα Αχελώος υπήρχαν πέντε με έξι ποτάμια αλλά κανένας δεν αμφέβαλλε ότι οι μύθοι αφορούσαν τον και σήμερα μεγάλο ποταμό της χώρας. Άλλωστε, ο Ησίοδος σε αυτού τη γειτονιά έζησε. Ο μύθος τον συνδέει με την αφθονία και με τις πανέμορφες Σειρήνες. Με την ανθρώπινη μορφή του (που όμως από τη μέση και κάτω ήταν ψάρι), αγάπησε την

Δηιάνειρα

, την οποία ήθελε και ο Ηρακλής. Η πάλη ανάμεσά τους ήταν τρομερή κι ο Αχελώος, προκειμένου να νικήσει, δε δίστασε να πάρει μορφή φιδιού αρχικά, ταύρου μετά και τέλος ενός είδους Μινώταυρου, καθώς παρουσιάστηκε με ανθρώπινο σώμα και κεφάλι ταύρου. Όχι μόνο νικήθηκε αλλά έχασε και το ένα κέρατο. Κάποιοι μύθοι συνδέουν το κέρατο αυτό με εκείνο που η κατσικά

Αμάλθεια

χρησιμοποιούσε για να προσφέρει στον Δία γάλα και μέλι. Τελικά, ο Αχελώος συνδέθηκε με μια από τις Μούσες, τη Μελπομένη ή την Τερψιχόρη, από την οποία απέκτησε κόρες, τις Σειρήνες. Υπήρχε όμως και η εκδοχή ότι αυτές γεννήθηκαν από το αίμα του Αχελώου που έσταξε στην γη, στη διάρκεια της πάλης με τον Ηρακλή, όταν έσπασε το κέρατο.

Οι Σειρήνες ήταν δυο ή τρεις ή τέσσερις, πουλιά με κεφάλι όμορφης γυναίκας που έμεναν στο νησάκι Ανθεμόεσσα, στην είσοδο του στενού της Σικελίας. Ως τριάδα, είναι η Θελξίπεια (ή Θελξινόη ή Θελξιόπη, αυτή που σαγηνεύει), η Αγλαόπη (ή Αγλαόφωνη ή Αγλαόφημη, αυτή με την θαυμάσια φωνή) και η Πεισινόη (η γοητευτική). Η μια έπαιζε λύρα, η άλλη αυλό, η τρίτη τραγουδούσε.

Με τη μελωδική τους φωνή, σαγηνεύαν τους ναυτικούς (η ρίζα *sir* σημαίνει γοητεύω) και τους έκαναν να πλησιάσουν, οπότε τους έπιαναν και τους έτρωγαν. Η λιγότερο άγρια εκδοχή ήταν ότι οι Σειρήνες δεν έτρωγαν ανθρώπους αλλά αυτοί που ξέπεφταν στο νησί τους, πέθαιναν, επειδή, μαγεμένοι από το τραγούδι, ούτε να φάνε ούτε να πιουν σκέφτονταν. Ο Οδυσσέας θεωρείται ο μοναδικός που τις άκουσε και γλίτωσε, επειδή είχε

βάλει κερι σ' αφτιά των συντρόφων του να μην ακούν, ενώ ο ίδιος ήταν δεμένος στο κατάρτι και δεν μπορούσε, παρ' όλο που μαγεύτηκε, να πάει κοντά τους. Από την γειτονιά τους όμως πέρασαν και οι Αργοναύτες. Φυσούσε τότε δυνατός άνεμος που έδιωχνε την Αργώ από το νησί. Οι Αργοναύτες είχαν μαγευτεί και ήταν έτοιμοι να βουτήξουν στα νερά και να πάνε κοντά τους κολυμπώντας αλλά, την κρίσιμη στιγμή, ο Ορφέας πήρε τη λύρα του κι άρχισε να τραγουδά. Η μαγευτική μουσική του τους συγκράτησε. Όλους εκτός από τον Βούτη που ρίχτηκε στη θάλασσα και θα πνιγόταν, αν δεν επενέβαινε η θεά Αφροδίτη που τον έσωσε.

Η παλιά εκδοχή ήθελε τις Σειρήνες να ζουν όσο κανένας δεν τις ξεπερνούσε στο τραγούδι. Σε αγώνα όμως με τις Μούσες, νικήθηκαν κι από το κακό τους έπεσαν στην θάλασσα και πνίγηκαν. Η νεότερη εκδοχή τις ήθελε να ζουν, όσο κανένας θνητός δεν τους ξέφευγε. Τους ξέφυγε ο Οδυσσέας κι από το κακό τους έπεσαν στην θάλασσα και πνίγηκαν. Και στις δυο περιπτώσεις, μεταμορφώθηκαν σε βράχια.

Πριν να βρεθούν στην Ανθεμόεσσα, κρατούσαν συντροφιά στην Περσεφόνη, την κόρη της θεάς Δήμητρας που άρπαξε ο Άδης. Στην κλασική εποχή, ανάγλυφά τους κοσμούσαν τους τάφους. Θεωρήθηκαν δαίμονες του θανάτου ή αγγελιαφόροι του θανάτου, θέμα κοινό στις μυθολογίες των ινδοευρωπαϊκών λαών.

(τελευταία επεξεργασία, 23 Οκτωβρίου 2020)